

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งจะศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา โดยเหตุที่ผู้บริหารการศึกษามีโอกาสพบเห็นและติดตามผลการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษาได้ดีกว่าบุคคลอื่น ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาคั้งนี้ จึงถือได้ว่าเป็นใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุด

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเป็น 2 ลักษณะ คือ แบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 140 ข้อ และแบบเลือกตอบ 40 ข้อ

แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น และสภาพที่เป็นจริง เกี่ยวกับความรู้วิชาสามัญ ความรู้วิชาครู ทักษะการสอน ทักษะคดี หน้าที่และงานของครู ส่วนแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในหมวดความรู้วิชาสามัญ ทักษะคดี หน้าที่และงานของครู

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามดังกล่าวไปยังผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดราชบุรี จำนวน 100 คน ได้รับแบบสอบถามคืนครบจำนวน นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า วิเคราะห์โดยการหาเฉลี่ยของความคิดเห็น และสภาพที่เป็นจริง และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อตรวจสอบดูว่าความคิดเห็นของผู้ตอบ รวมทั้งสภาพที่เป็นจริง ใกล้เคียงหรือแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

2. แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ วิเคราะห์โดย

2.1 การหาค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแต่ละข้อ

2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาที่มีวุฒิ ป.ม. หรือเทียบเท่าขึ้นไป กับผู้บริหารที่มีวุฒิ ป.กศ. หรือเทียบเท่าลงมาเกี่ยวกับความรู้วิชาสามัญ ทักษะคดี หน้าที่และงานของครู โดยการทดสอบค่าไคสแควร์ χ^2 ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

2.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์ 1 - 20 ปี กับผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์สูงกว่า 20 ปี เกี่ยวกับความรู้สามัญ ทักษะคดี หน้าที่และงาน

ของครู โดยการทดสอบ ค่า ไค-สแควร์ 90^2 ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

2.4 ความคิดเห็นทั้งหมดนำเสนอในแบบตารางและความเรียง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความคิดเห็นโดยส่วนรวมของผู้บริหารการศึกษา รวมทั้งสภาพที่เป็นจริง เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา แยกตามหมวดต่าง ๆ ดังนี้

1.1 หมวดความรู้ของครู

1.1.1 ความรู้วิชาสามัญในแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า ผู้บริหารการศึกษามีความเห็นว่า ความรู้วิชาสามัญทุกรายการมีความจำเป็นต่อครูประถมศึกษา มาก โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ระหว่าง 3.56 - 4.55 ความรู้ที่จำเป็นมากที่สุดได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับลักษณะโครงสร้างพื้นฐานของภาษาไทย การสงวนทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาสังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ชาวและเหตุการณ์ประจำวัน

ในสภาพที่เป็นจริง ผู้บริหารการศึกษามีความเห็นว่า ครูมีความรู้ทุกรายการในระดับปานกลาง และมีความรู้ในเรื่องการสหกรณ์เบื้องต้น และประชากรศึกษานอกจากนี้ ผู้บริหารการศึกษาร้อยละ 50 ขึ้นไปเห็นว่า ครูควรมีความรู้วิชาภูมิศาสตร์ทั่วไปพออธิบายให้เด็กเข้าใจได้ รู้วิชาประวัติศาสตร์ไทยทุกสมัยโดยสังเขป และละเอียดเฉพาะสมัยรัตนโกสินทร์ วิชาศีลธรรมความรู้พุทธประวัติและขอธรรมะที่ควรปฏิบัติ วิชาวรรณคดีไทย ควรรู้ทุกเรื่องโดยสังเขป ภาษาอังกฤษฟังพอรู้เรื่อง พูดทักทายได้ อ่านและเขียนข้อความง่าย ๆ ได้ วิชาทัศนศึกษารู้อะพอปฏิบัติได้หลาย ๆ หมวด ส่วนความรู้วิชาอื่น ๆ ผู้บริหารการศึกษามีความเห็นตรงกันต่ำกว่า ร้อยละ 50

1.1.2 ความรู้วิชาครู ความรู้วิชาครูที่ผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าจำเป็นต่อครูมากที่สุดได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการจัดห้องเรียน การจัดการวางสอน จุดมุ่งหมายของการศึกษา เนื้อหาสาระของหลักสูตร ขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปจัดทำบันทึกการสอน วิธีสร้างแรงจูงใจจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็ก การเลือกใช้กิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับบทเรียน และวิธีสร้างอุปกรณ์ง่าย ๆ โดยค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกิน 4.56 ขึ้นไป ส่วนความรู้อื่น ๆ ผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าจำเป็นมากที่สุดต่อครูประถมศึกษาทุกรายการ

ในสภาพที่เป็นจริง ผู้บริหารการศึกษาเห็นว่า ครูประถมศึกษามีความรู้ วิชาครูทุกเรื่องในระดับปานกลาง นอกจากความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ และการนำ นวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ ซึ่งผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าครูมีความรู้ในระดับต่ำ โดยค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นเท่ากับ 2.38 และ 2.40

1.2 หมวดทักษะในการสอน

ผู้บริหารการศึกษา มีความเห็นว่าทักษะในการสอนทุกรายการมีความจำเป็นต่อ ครูมาก ในสภาพที่เป็นจริง ผู้บริหารการศึกษาเห็นว่า ครูมีทักษะทุกรายการในระดับ ปานกลาง ส่วนทักษะที่ครูมีน้อยได้แก่ทักษะในการในการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ให้เหมาะสมกับ เนื้อหา วิชา โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเท่ากับ 2.19

1.3 หมวดทัศนคติของครูประถมศึกษา

1.3.1 ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของครู ในแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประเมินค่า ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าครูควรมีทัศนคติทุกราย การในแบบสอบถาม โดยค่าเฉลี่ยเกิน 4.56 ขึ้นไป ยกเว้นทัศนคติที่ว่า อาชีพครูทำไถ่ขาย เพียงแค่เปิดตำราสอน ซึ่งผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าครูควรมีทัศนคติเช่นนี้ให้น้อยที่สุด กำน สภาพที่เป็นจริง ผู้บริหารการศึกษาก็เห็นว่าครูมีทัศนคติที่ดีในทุกรายการ

1.3.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของครูในแบบสอบถาม ชนิดเลือกตอบ ผู้บริหารการศึกษาร้อยละ 70 ขึ้นไปเห็นว่าครูควรมีลักษณะใจดีและเข้ม งวดเป็นบางครั้ง สุขุมเยือกเย็น ครูควรมีความมั่นใจในตนเอง ครูควรมีความคิดริเริ่ม ครู ควรขอความช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักควบคุมอารมณ์ รับผิดชอบงานในหน้าที่ มีเหตุผล ชยันและกระตือ- รือร้น รักและหวังดีต่อเด็ก ทำงานอย่างมีจุดมุ่งหมาย ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ชอบทำ งานร่วมกับผู้อื่น

1.4 หมวดหน้าที่และงานของครู

1.4.1 ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่และงานของครูในแบบ สอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า ผู้บริหารการศึกษาโดยส่วนรวมเห็นด้วยว่าครูควรทำหน้าที่ และงานทุกรายการในแบบสอบถาม นอกจากหน้าที่ในการเลือกแบบเรียน ซึ่งผู้บริหารการศึกษา ไม่แน่ใจว่าควรจะเป็นหน้าที่ของครูหรือไม่ โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเท่ากับ 2.96

กานสภาพที่เป็นจริง ผู้บริหารการศึกษาที่มีความเห็นวาทกรรมปฏิบัติหน้าที่
ทุกรายการในระดับสูง นอกจากหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกแบบเรียน ซึ่งครูมีโอกาสอยู่ในการ
เลือกแบบเรียน โดยคาดเดายความคิดเห็นเท่ากับ 2.22

1.4.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่และงานของครูใน
แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ ผู้บริหารการศึกษาร้อยละ 60 ขึ้นไป มีความเห็นวาทกรรมมีหน้าที่
ทุกรายการ ยกเว้นหน้าที่ในการจัดทำข้อสอบวัดผลประจำภาคเรียน หน้าที่ในการตรวจสอบสุขภาพ
นักเรียน ซึ่งผู้บริหารการศึกษามีความเห็นตรงกัน ค่ากว่าร้อยละ 60

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาที่มีวุฒิ ป.ม. หรือเทียบเท่าขึ้นไป กับผู้
บริหารที่มีวุฒิ ป.กศ. หรือเทียบเท่าลงมา เกี่ยวกับความรู้วิชาสามัญ ทศนคติ หน้าที่และ
งานของครู

2.1 ผู้บริหารการศึกษาที่มีวุฒิ ป.ม. หรือเทียบเท่าขึ้นไป กับผู้บริหารการศึกษาที่มี
วุฒิ ป.กศ. หรือเทียบเท่าลงมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้วิชาสามัญ ไม่แตกต่างกันที่ระดับ
ความมีนัยสำคัญ .05 ยกเว้นความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี

2.2 ผู้บริหารการศึกษาที่มีวุฒิ ป.ม. หรือเทียบเท่าขึ้นไปกับผู้บริหารการศึกษาที่มี
วุฒิ ป.กศ. หรือเทียบเท่าลงมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทศนคติของครู ไม่แตกต่างกันที่ระดับ
ความมีนัยสำคัญ .05

2.3 ผู้บริหารการศึกษาที่มีวุฒิ ป.ม. หรือเทียบเท่าขึ้นไปกับผู้บริหารการศึกษาที่มี
วุฒิ ป.กศ. หรือเทียบเท่าลงมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่และงานของครูไม่แตกต่างกันที่
ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ยกเว้นหน้าที่ที่จะตองรู้และปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์ 1 - 20 ปี กับผู้บริหาร
การศึกษาที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป เกี่ยวกับความรู้วิชาสามัญ ทศนคติ หน้าที่และ
งานของครูดังนี้

3.1 ผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์ 1 - 20 ปี กับผู้บริหารการศึกษาที่มี
ประสบการณ์ ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้วิชาสามัญ ไม่แตกต่างกันที่ระดับ
ความมีนัยสำคัญ .05

3.2 ผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์ 1 - 20 ปี กับผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติของครู ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

3.3 ผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์ 1 - 20 ปี กับผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่และงานของครู ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

ผลการวิจัยปรากฏว่าตรงตามสมมติฐาน คือ

1. ผู้บริหารการศึกษาโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นว่าครูประถมศึกษาควรมีความรู้วิชาสามัญ ความรู้วิชาครู ทักษะในการสอน ทัศนคติ หน้าที่และงานของครูทุกรายการในแบบสอบถาม
2. ผู้บริหารการศึกษาที่มีวุฒิ แยกต่างหากมีความเห็นเกี่ยวกับความรู้วิชาสามัญ ทัศนคติ หน้าที่และงานของครู ไม่แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่ และเกณฑ์มาตรฐานของครูในหมวดความรู้สามัญ ทัศนคติ หน้าที่และงานของครู ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลของการวิจัยพบว่า ผู้บริหารการศึกษาโดยส่วนรวมเห็นว่ามีความจำเป็นมากที่ครูจะต้องมีความรู้วิชาสามัญ ความรู้วิชาครู ทักษะในการสอน ทัศนคติ หน้าที่และงานของครูทุกรายการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดทัศนคติและงานในหน้าที่ ซึ่งผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งต่อครู การที่ผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าครูควรมีความรู้วิชาสามัญหลายวิชา เพราะครูประถมศึกษาโดยทั่วไปต้องสอนเกือบทุกวิชา ดังนั้นครูประถมศึกษาจึงต้องมีความรู้กว้างขวาง ดังที่ สุพัทตรา ภักดิ์ประไพ¹ ได้ค้นพบคุณลักษณะ ที่เด็กชอบประการหนึ่ง คือ ต้องมีความรู้ด้าน

¹สุพัทตรา ภักดิ์ประไพ, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

วิชาการมากพอสมควร และ วิทยุ สาทร² ได้กล่าวถึงลักษณะของครูไว้อีกหนึ่ง คือ ครูต้องมีความรู้ทั้งวิชาที่สอนและมีความรู้ทั่วไป

อนึ่ง สำหรับความรู้วิชาสามัญบางเรื่อง เช่น เกี่ยวกับวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นโดยละเอียดและของไทยโดยทั่วไปพอสังเขป รวมทั้งวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน วิชาพลานามัย รุกฎีกาและกีฬาบางประเภทที่คนนิยม จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา เห็นว่าครูควรมีความรู้ในเรื่องเหล่านี้ เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เพราะการเรียนการสอนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ยึดแนวหลักสูตรซึ่งกำหนดเป็นแบบแผนเดียวกันทั้งประเทศ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน การปฏิรูปการศึกษา และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ อาจจะสนองความต้องการและสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้

ในด้านความรู้วิชาครู ผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าจำเป็นมากต่อครูทุกรายการ ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะวิชาครูเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง ผลการค้นพบครั้งนี้สนับสนุนงานวิจัยของ เสาวภา สารชนะ³ ซึ่งพบว่าครูควรมีความรู้วิชาครู เพื่อจะได้นำหลักการและวิธีการที่ถูกต้องไปใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในด้านการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาในด้านสภาพที่เป็นจริง ผู้บริหารการศึกษามีความเห็นว่าครูมีทั้งความรู้วิชาสามัญ และวิชาครูในระดับปานกลางเกือบทุกรายการ ยกเว้นความรู้วิชาสามัญเกี่ยวกับการสหกรณ์เบื้องต้น และประชากรศึกษา และความรู้วิชาครู ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ และการนำนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ ซึ่งผู้บริหารการศึกษายังเห็นว่าครูมีความรู้ น้อย ทั้ง ๆ ที่ความรู้ดังกล่าวผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าจำเป็นมากต่อครู การที่ผู้บริหารการ

² วิทยุ สาทร, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

³ เสาวภา สารชนะ, "คุณสมบัติของครูพยาบาลที่นักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทยต้องการ" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514).

ศึกษาเห็นว่าครูควรรู้เกี่ยวกับการสหกรณ์และประชากรศึกษา อาจจะเป็นเพราะเมื่อพิจารณา สภาพการณ์ในปัจจุบัน การสหกรณ์และประชากรศึกษาได้มีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้นในสังคม ดังนั้น ครูประถมศึกษาซึ่งมีบทบาทเป็นผู้นำในสังคมชนบท น่าจะมีความรู้เรื่องนี้ที่สุด เพื่อจะได้ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียน รวมทั้งผู้ปกครองในชุมชนนั้น ๆ ส่วนความรู้เกี่ยวกับการนำวัสดุอุปกรณ์และนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ซึ่งสถาบันผลิตครู รวมถึงสถาบันที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ การศึกษา น่าจะได้ร่วมกันพิจารณาหาสาเหตุ และวิธีการแก้ไข โดยด่วน

ด้านทักษะในการสอน ผู้บริหาร การศึกษามีความเห็นวาทักะทุกรายการมีความจำเป็น ต่อครูมาก เพราะถ้าครูมีทักษะเหล่านั้นครบถ้วนก็จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพดียิ่ง ครูที่ขาด ทักษะการสอนมักจะ ไม่ค่อยประสบผลสำเร็จในการสอน ดังผลการวิจัยของละเอียด บุญเกิด⁴ ได้ศึกษาพบว่าคุณลักษณะด้านการสอนของครูมีความสำคัญเป็นอันดับแรก ทักษะที่ผู้บริหารการศึกษา เห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งคือ ทักษะในด้านการเตรียมการสอน และบันทึกการสอน ซึ่งตรงกับผลการ วิจัยของ เวย์รจันเนย์⁵ ซึ่งพบว่า ลักษณะของครูที่มีประสิทธิภาพประการหนึ่ง คือต้องเตรียมการ สอนและงานได้อย่างเหมาะสม

ในสภาพที่เป็นจริง ครูส่วนใหญ่มีทักษะในระดับปานกลาง ทักษะที่น้อยคือ ทักษะใน การใช้วัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะกับเนื้อหาวิชาอาจจะเป็นด้วยการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การสอน และครูไม่มีเวลาพอที่จะทำอุปกรณ์ หรือครูมองข้ามความสำคัญของอุปกรณ์การสอนโดยเห็นว่าการสอนโดยการบรรยาย ทำได้สะดวกรวดเร็วกว่า

⁴ละเอียด บุญเกิด, "คุณลักษณะของครูกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน" (วิทยานิพนธ์การ ศึกษาหาบัณฑิต, วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2513).

⁵Berham Z. Virginia, "Identifying Effective Behavior of the Nursing Instructor Through Critical Incidents," Nursing Research, Vol. 14 (Winter, 1965), 65-9.

เกี่ยวกับทัศนคติของครู ผู้บริหาร การศึกษาเห็นว่าครูควรมีทัศนคติทุกรายการในระดับสูง เพราะการที่ครูมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพจะช่วยให้เกิดความตั้งใจและอุทิศตนให้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ นอกจากนั้นการที่ครูมีทัศนคติที่ดีก็จะมีผลต่อการเรียนการสอนของนักเรียน ดังที่ เลย์ตัน⁶ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทัศนคติอย่างไรของครูที่มีผลต่อนักเรียน โดยการให้นักเรียนตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติและกริยาของครูที่นักเรียนคิดว่าช่วยในการเรียนและชักชวนต่อการเรียนของตน ผลปรากฏว่าทัศนคติที่ชักชวนต่อการเรียนของตนคือ ครูซู่ใจและพูดจากระทบกระทั่ง ความคุมนักเรียนใกล้ชิดเกินไป ไม่ยุติธรรมและลงโทษนักเรียนต่อหน้าผู้อื่น จากผลการวิจัยของเลย์ตัน แสดงให้เห็นอิทธิพลของทัศนคติของครูที่มีต่อการเรียนการสอนของเด็ก ดังนั้นหากครูมีบุคลิกดี มีทัศนคติที่ดีแล้วก็จะช่วยให้การเรียนการสอนบังเกิดผลดียิ่งขึ้น ฮาร์ท⁷ ทำการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของครูที่เด็กชอบ ผลปรากฏว่าครูจะต้องยิ้มแย้มแจ่มใส มีอารมณ์ขัน อ่อนน้อม และเมตตาากรุณา มีความยุติธรรม ยอมรับความคิดเห็นของเด็ก ทำงานอย่างมีแผน มีน้ำใจนักกีฬา เสียสละ ฉลาด มีวัฒนธรรม ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยครั้งนี้บางรายการ

ในค่านสภาพที่เป็นจริง ผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าครูมีทัศนคติทุกรายการในระดับสูงเป็นที่น่าพอใจ

ในเรื่องหน้าที่และงานของครู ผู้บริหารการศึกษาโดยส่วนรวมเห็นด้วยอย่างมากว่าครูควรทำหน้าที่ทุกรายการในระบบสอบถาม ซึ่งผลจากการค้นคว้านี้ ยืนยันความคิดเห็นของฝ่ายควบคุมมาตรฐานการประถมศึกษา⁸ ซึ่งได้กำหนดหน้าที่ของครูไว้ว่า ครูควรมีหน้าที่ในการทำบัญชีเรียกชื่อ สมุดประจำชั้น สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน ทาระเบียนสะสม

⁶Mary Michele Layton, "How Instructor's Attitudes Affect Students," Nursing Outlook, 17 (January, 1969), p. 27-29.

⁷Robert W. Richey, Planning for teaching (New York: McGraw-Hill Book Company, Inc., 1958), 52-4.

⁸กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

หน้าที่ที่ผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าจำเป็นมากที่สุดได้แก่หน้าที่ในการรายงานผลการเรียน การควบคุมชั้นเรียน การตรวจสอบงานของนักเรียน การจัดเก็บอุปกรณ์และเอกสารให้เป็นระเบียบ การดูแลความสะอาดของห้องเรียน การดูแลความปลอดภัยของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน นอกจากนี้หน้าที่อีกประการหนึ่งของครูคือ tutoring และปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ซึ่งผลการค้นคว้านี้ตรงกับหลักเกณฑ์การกำหนดบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ประจำชั้น โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม⁹

หน้าที่ของครูที่ผู้บริหารการศึกษาเห็นว่า จำเป็นน้อยได้แก่หน้าที่ในการเลือกแบบเรียน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผู้บริหารการศึกษามองเห็นว่า ถ้าหากปล่อยให้ครูเลือกแบบเรียนเอง อาจจะเป็นการยากต่อการควบคุมมาตรฐานทางด้านวิชาการ และผู้บริหารการศึกษาแสดงความคิดเห็นโดยใช่ประสบการณ์เดิมของตนเป็นเครื่องตัดสิน

เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้บริหารการศึกษาส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า การจัดทำข้อสอบวัดผลประจำภาคเรียน ควรจะเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยไม่เห็นด้วยเพราะการวัดผลนี้ ผู้สอนควรจะเป็นผู้สอบเอง จึงจะวัดได้ตรงจุดมุ่งหมาย แต่มีข้อที่น่าพิจารณาคือ จะคงพยายามหาทางเพิ่มพูนความรู้ในการออกข้อสอบที่ดีมีประสิทธิภาพแก่ครู เพื่อจะได้แบบทดสอบที่มีคุณภาพวัดได้ตรงจุดมุ่งหมาย

อนึ่ง หน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบสุขภาพของนักเรียนทุกวัน ผู้บริหารการศึกษาอีกส่วนหนึ่งเห็นว่า ครูควรตรวจสอบสุขภาพนักเรียนสัปดาห์ละครั้ง ซึ่งผู้วิจัยก็เห็นด้วย เพราะตามสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ครูได้ละเลยหน้าที่ในการตรวจสอบสุขภาพเป็นอันมาก บางห้องที่จะตรวจสอบสุขภาพกันปีละ 1 ครั้ง หรือ 2 ครั้ง เป็นอย่างมาก และการตรวจสอบสุขภาพดังกล่าวของอาศัยเจ้าหน้าที่อนามัยโรงเรียน ดังนั้นการที่ครูจะเป็นผู้ตรวจสอบสุขภาพเด็ก สัปดาห์ละครั้ง ก็น่าจะเป็นการเพียงพอที่จะหาทางช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพขึ้น

⁹โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ฝ่ายประถม, คู่มือการปฏิบัติงานครู, 2518 (อัคราเนา).

ในสภาพที่เป็นจริง ผู้บริหารการศึกษาที่มีความเห็นว่า ครูได้ทำหน้าที่ทุกรายการเป็นอย่างดี แต่หน้าที่ในการเลือกแบบเรียน ครูปฏิบัติกันน้อย ทั้งนี้ เพราะระบบการบริหารราชการของไทยไม่เปิดโอกาสให้ครูได้เลือกแบบเรียนเอง อีกประการหนึ่งครูประจำการก็เคยชินกับการที่ส่วนราชการเป็นผู้กำหนดแบบเรียนให้ใช้ ดังนั้นจึงไม่เห็นความจำเป็นที่ตนจะต้องเลือกแบบเรียนเอง

สรุปได้ว่า ผู้บริหารการศึกษา โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน และตอบตรงจุดมุ่งหมายเกือบทุกรายการ ทั้งนี้ อาจจะเนื่องมาจากผู้บริหารการศึกษา มีอายุ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกันมากนัก

ขอเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขการผลิตครู และปรับปรุงคุณภาพของครูประจำการที่กำลังปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้

1. สถาบันผลิตครู ควรกำหนดขอบเขตหน้าที่และงานของครู เพื่อเป็นแนวทาง

1.1 ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านความรู้วิชาสามัญ ความรู้วิชาครู ทักษะการสอน ทักษะหน้าที่และงานของครู ใหญ่ที่จะสำเร็จการศึกษา สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนวิชาครู น่าจะได้มีมาตรการและวิธีการที่รัดกุมในการ คัดเลือกบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมที่จะเป็นครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรรักอาชีพครูด้วยใจจริง

1.3 การฝึกสอน ควรปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะเท่าที่เป็นอยู่ นักศึกษามักจะมุ่งที่คะแนนมากกว่าความรู้ความชำนาญที่จะได้รับจากการฝึกสอน นอกจากนี้ควรหาทางชี้แจงให้ครูที่เลี้ยงได้ เข้าใจบทบาทของตนให้กระจ่างชัด เพื่อจะได้ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.4 ควรจะมีการปัจฉิมนิเทศ เพื่อชี้แจงให้นักศึกษารอบถึงขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของตนก่อนออกปฏิบัติงาน

2. ระเบียบจังหวัดและอำเภอ น่าจะได้มีการทดสอบเพื่อดูความสามารถในการปฏิบัติ งานด้านต่าง ๆ ก่อนจะบรรจุเข้าเป็นครู โดยอาศัยขอบเขตหน้าที่และงานซึ่งกำหนดขึ้น นอกจากนี้การพิจารณาความดีความชอบของครูก็น่าจะได้มีการพิจารณาโดยอาศัยขอบเขตหน้าที่และ งานเป็นแนวทาง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรได้ศึกษาถึงขอบพร้อมของแบบสอบถาม เพื่อจะได้ทำการปรับปรุงให้ตรงจุด มุ่งหมาย และครอบคลุมเนื้อหาขอบเขตหน้าที่ให้กว้างขวางสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ควรจะได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษากับครู ประจําการ และนักเรียน เพื่อศึกษาดูว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด เพราะบาง ครั้งความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาอาจจะมีแนวโน้มเอียงที่จะเข้าข้างผู้ผู้ที่อยู่ใตบังคับบัญชา ดังนั้นผลที่ได้ อาจจะไม่ตรงข้อเท็จจริงนัก

3. ควรจะมีการแยกหมวดวิชาความรู้วิชาสามัญ มาศึกษาเป็นพิเศษ เพื่อจะได้ทราบว่าครูควรจะมีความรู้วิชาใด เพียงใด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย